

šanju za odgovornost čisto drugačne in veliko obveznejše vrste, gre za umetniško in moralno odgovornost pred ustanovo, pred javnostjo in pred samim seboj tistih, ki jim je bilo kot umetnikom vodstvo umetniške ustanove zaupano. Ta odgovornost je zmeraj globoko osebna, neodsvojljiva in je ni mogoče obesiti kot suknjo na kolektivni obešalnik. Če pa že govorimo o upravno administrativni plati tega vprašanja — in nemara je prav, da spregovorimo tudi o nji —, potem mislim, da se je treba zaradi jasnosti in preglednosti omejiti predvsem na bistveno; se pravi, da je treba zastavljeno vprašanje o odgovornosti logično podaljšati in se vprašati: Kdo je odgovoren, da so se znašli na odgovornih mestih ljudje, ki niso odgovorni?

Drago Šega

VEČER UMETNIŠKE BESEDE

Šolski nastopi so zanimivi predvsem zategadelj, ker dajo brez nepotrebnih komentarjev in pojasnil zelo stvarno in neponarejeno sliko o tem, koliko so primerna vzgojna načela, po katerih oblikujejo vzgojitelji podobo mladega rodu; ob konkretni temi se preizkusi koncept šole in ob nastopu študentov vidimo, koliko in kako uspešno pedagog odkriva in razvija individualni talent. V tem smislu večer umetniške besede pod strokovnim vodstvom M. Šaričeve¹ ni bil slabo izbran; lirika je zaradi svoje izrazito intimne narave in krhkosti zelo občutljiva za pravilno interpretacijo in vsakršne nasilnosti se kažejo zavoljo tega v zelo očitni in poudarjeni obliki. Še posebej je preizkus mikaven, kadar gre za širok izbor pesnikov, ki vsak s svojim posebnim individualnim svetom terja pozorne idejno vsebinske analize in je treba v naglih preskokih poudariti vse drobne črte, ki so značilne za pesnikovo umetniško podobo.

Večer umetniške besede Akademije za igralsko umetnost je bil pripravljen po drugih načelih. Režijski koncept idejni analizi ni posvetil posebne pozornosti. Zakaj namesto da bi skušal izluščiti iz pesmi tiste enkratne črte, ki so značilne za intimni avtorjev odnos do sveta in ki predstavljajo njegovo osebno noto, je iskal neke splošne črte; nikakor ni bilo zgolj naključje, da so si pesniki postali zelo podobni in da smo namesto bogatega čustvenega spektra zasledili le dva tona, ki sta se vztrajno izmenjavala: sladkobno sentimentalnega in retorično patetičnega. Torej dve »čustvi«, za kateri je značilna ponarejenost: patos je nepotreben in revolucionarnemu zanosu tuj, milobno, cukreno »občutje« pa je sploh neresnično in je umetno vneseno v pesmi in se človeku upira, kot se mu upirajo ponarejena čustva nasploh, ker so zgolj samovšečna poza, ki naj kaže neko »čustveno« občutljivost in naj služi neki lažni »človečnosti«. Tudi kolikor bi se pojavili taki estetsko brezpomembni elementi v posameznih pesmih, bi jih bilo potrebno zabrisati in jih diskretno obiti, ne pa jih hipertrofirati in jim dajati nenaravne poudarke. Tako bi izgubili pesniki v opisani interpretaciji skorajda ves svoj lirični fluid in postali sivo enolični; k sreči je njihova izpoved, položena v besedilo, energično demantirala take poskuse. Posledice pa so bile nujne: pojavila so se tista mučna nesoglasja, ko je beseda govorila eno, interpretacija pa drugo.

Seve se ni zgodilo slučajno, da je imel ta večer umetniške besede tako podobo. Za tem, da so bili domala dosledno vsi pesniki ponarejeni in okrnjeni,

¹ Javni nastop slušateljev Akademije za igralsko umetnost v Križankah.

se skriva vendar nazor o odrski umetnosti, nazor, ki mu idejna analiza ni važna, ampak mu je važna le »visoka« forma, ki da se skriva v zanosno prizdignjenem recitativu, krčeviti mimiki in prenapeti dikciji. Esteticističnemu nazoru o tovrstni »čisti« lepoti na visokih koturnih tudi s povsem formalnega vidika ni težko ugovarjati.

Mučno je le, da smo gledali slušatelje, ki so nekateri izven okvira Akademije za igralsko umetnost kazali že dovolj obetajoče individualne poteze, kot poslušne marionete nekega forsiranega koncepta, anemičnega in že zdavnaj preživelega.

Marjan Brezovar

GLOSE IN KOMENTARJI

VEČ KO DOVOLJ

Med zglednimi in tako rekoč razstavno propagandnimi primeri birokratsko centralističnih ustanov v naši državi moramo imenovati prav med prvimi Jugoslovansko kinoteko s sedežem in ravnateljem v Beogradu. Vprašanje dejavnosti te ustanove in odgovornosti njenih vodilnih uslužbencev je še zmerom odprto in nerešeno. Medtem ko Jugoslovanska kinoteka prireja redne filmske predstave v Beogradu in Zagrebu, pa se zadeva s predstavami v Ljubljani že leta in leta nikamor ne premakne z mrtve točke. Zaman so bili doslej vsi protesti zoper ravnanje vodstva kinoteke, brezuspešni so bili doslej vsi predlogi in nasveti, kako naj se uredi dejavnost te filmske ustanove, jalovi so bili doslej vsi razgovori in pogajanja o organizaciji kinotečnih predstav v Ljubljani. Vodstvo Jugoslovanske kinoteke kratko in malo ne dovoli predvajanja svojih filmov v Ljubljani, zaradi česar je naše kulturno življenje, kar se tega tiče, močno prikrajšano in ogoljufano. Nedavno je ljubljanska *Tedenska tribuna* znova načela to, zdaj že vsakakor perečo kulturnopolitično zadevo, ki zaradi svoje idejne narave sega v samo problemsko središče odnosov med tako imenovanimi osrednjimi državnimi kulturnimi ustanovami, med katere sodi tudi Jugoslovanska kinoteka, in pa posameznimi nacionalnimi kulturami v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Med odgovori na vprašanja uredništva *TT* pa smo prebrali tudi izjavo ravnatelja Jugoslovanske kinoteke, filmskega režiserja Vladimira Pogačiča. Njegov odgovor homo navedli v celoti, ker menimo, da je zaradi svojega tona in vsebine izjemen primer v našem sodobnem kulturnopolitičnem življenju. Takole vidi Vladimir Pogačič problem kinotečnih predstav v Ljubljani.

1. »Jugoslovanski kinoteki je treba zagotoviti v Ljubljani primerno dvorano z največ 300 sedeži, ki bi jo upravljala v lastni režiji, obdržala dobiček ali pa krila zgubo.

2. Ljubljansko kinotečno dvorano naj bi vodili uslužbenci Jugoslovanske kinoteke.

3. Spored bi sestavljal strokovni odbor Jugoslovanske kinoteke.

4. Pobuda za ustanovitev kinotečne dvorane v Ljubljani naj bi prišla iz LRS, upravni odbor Jugoslovanske kinoteke bi jo samo odobril, Svet za prosveto in kulturo pri ZIS pa potrdil.«